

Stichting Boys, keep on singing!

Projectplan

Online Symposium Boys, keep on singing! vrijdag 25 juni 2021 | Festival zaterdag 25 juni 2022

maart 2021

INHOUD

1. Samenvatting van het project 1
2. Inleiding 1
 - 2.1 Mission statement 2
 - 2.2 Korte historische schets en aanleiding 2
 - 2.3 Het Stadsjongenskoor Oldenzaal als *Good Practice* 4
 - 2.4 Platform en netwerk 4
3. De doelen van de stichting 6
4. Beoogde resultaten en effecten van het project 6
5. Activiteiten in het project 8
 - 5.1 Online symposium Boys, keep on singing! (vrijdag 25 juni 2021) 8
 - 5.2 Festival jongens en (jonge)mankoren Boys, keep on singing! (zaterdag 25 juni 2022) 9
6. Evaluatie, afwikkeling en verantwoording 10
7. Tijdpad 10

Bijlage 1: Lijst van uit te nodigen koren 12

1. Samenvatting van het project

In dit project geeft de in 2018 nieuw opgerichte Stichting *Boys, keep on singing!* een concreet vervolg aan vele activiteiten in de afgelopen jaren. De stichting onderkent de uitdaging om meer jongens, jongemannen en uiteindelijk ook mannen te activeren om te zingen. Gebeurt dit niet, dan valt te vrezen dat de koorwereld zal verschromelen en eenzijdig zal worden. In dit - wegens corona aangepaste - project gaat de stichting een online symposium organiseren voor professionals die zich met zingende jongens en mannen bezighouden en die meer willen weten over mogelijkheden om zichzelf verder te bekwamen op dit gebied. Dit gaat de stichting in de eerste plaats doen vanuit de ontwikkeling van een interactief netwerk. Ook het verzamelen van feitelijke gegevens met betrekking tot de participatiegraad van zingende jongens en mannen zal dienen als materiaal voor de professionals in het veld en als indicator van wat er de komende jaren actief moet gebeuren om de instroom van zingende jongens en mannen te bevorderen.

Als de regelgeving rond corona het toestaat zal naar wij hopen in juni 2022 het andere beoogde deel van dit project worden gerealiseerd: een festival voor alle denkbare vormen van jongens- en mannenkoorzang met het oog op uitwisseling en het opdoen van inspiratie. Belangrijk instrument hierbij is het aanreiken van repertoire dat geschikt is voor alle leeftijdsgroepen van zingende jongens en van know-how.

In deze aanvraag is de realisering van het genoemde festival in juni 2022 al voorzien, maar uiteraard onder voorbehoud van de mogelijkheden onder coronaprotocol. Deze aanvraag heeft uitsluitend betrekking op het online symposium op vrijdag 25 juni 2021. De begroting zoals vermeld in het aanvraagformulier betreft beide onderdelen: het symposium in 2021 en het festival in 2022.

2. Inleiding

In 2015 organiseerde het Stadsjongenskoor Oldenzaal het eerste Jongenskorenfestival en Symposium in het kader van het 100-jarig bestaan van dit koor. Artistiek leider Mariette Effing wilde de kennis en ervaring die ze had opgedaan in het werken met de jongens, delen met collegae en andere geïnteresseerden. Daarnaast wilde ze de koor- en zangwereld overtuigen dat exclusieve aandacht voor het zingen door jongens essentieel is voor de toekomst van de koorzang in het algemeen.

Dit project, *Boys, keep on singing!* kreeg al snel nationale én internationale aandacht. Er werd o.a. een liedbundel samengesteld met bestaande én nieuwe liederen speciaal voor jongens en er waren diverse lezingen en workshops. In de jaren daarna volgden lezingen en workshops in Nederland en Vlaanderen en nam ze deel aan gesprekken in Pécs, Hongarije voor Europa Cantat. In 2017 gaf ze twee lezingen tijdens het World Symposium on Choral Music in Barcelona. Uit de reacties die ze kreeg tijdens haar rondgang door Europa maakte ze op dat de behoefte aan aandacht voor de jongenszang niet alleen in Nederland speelt. In veel landen neemt de deelname aan zingen door jongens af en is de behoefte om dit punt op de agenda te zetten groot. Veel mensen stelden haar de vraag: maar hoe dan? Dit sterkte haar in de plannen tot het oprichten van de *Stichting Boys, keep on singing!* Deze stichting stelt zich ten doel om op alle mogelijke manieren aandacht te vragen voor het zingen van jongens en mannen, dit te bevorderen en te stimuleren.

2.1 Mission statement

Vijf jaar na het eerste Jongenskorenfestival en Symposium *Boys, keep on singing!* is het tijd om de stand van zaken op te maken en de voortgang op het gebied van de jongens- en mannenzang in Nederland (en omliggende landen) opnieuw onder de loep te nemen. De stichting gaat dit doen in de vorm van een tweede Jongenskorenfestival en een daaraan gekoppeld Symposium in juni 2020. Op grond van de ervaringen in deze activiteiten wil de stichting de lijnen voor het beleid in de komende jaren vormgeven. In dat beleid staat de bevordering en ontwikkeling van het zingen door jongens en mannen weer centraal.

Dit projectplan beschrijft de noodzaak van dit beleid, de centrale doelen van het Jongenskorenfestival en Symposium, de concrete activiteiten die hiertoe zullen worden uitgevoerd en de beoogde resultaten en effecten van dit beleid. Ook zullen we ingaan op de beoogde doelgroepen van dit project en op datgene wat die verschillende doelgroepen mogen verwachten van dit project. Tenslotte gaan we in op de communicatieve en publicitaire aspecten van het project alsmede op de financiële aspecten, de inhoudelijke en financiële afwikkeling en verantwoording.

2.2 Korte historische schets en aanleiding

Tijdens het eerste Jongenskorenfestival en Symposium *Boys, keep on singing!* in 2015 stond de vraag centraal naar de noodzaak om de koor- en zangwereld ervan te overtuigen dat exclusieve aandacht voor het zingen door jongens essentieel is voor de toekomst van de koorzang in het algemeen. Dit is een van de kernvragen geworden van de *Stichting Boys, keep on singing!* Wij zijn er van overtuigd dat jongens graag zingen en zich hierbij het beste ontwikkelen in een omgeving die voor hen aantrekkelijk is en

waarin ze zich thuis voelen.

In de afgelopen decennia is die omgeving voor jongens minder aantrekkelijk geworden. Voor 1970 telde Nederland nog vele jongenskoren, veelal actief in de RK kerk. De jongens hadden een actieve functie in de liturgie omdat ze de sopraan en altpartijen zongen tijdens de hoogmissen. Onder invloed van het tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) mochten ook vrouwen actief deelnemen aan de deze liturgie. De jongens waren niet meer noodzakelijk om meerstemmig te zingen en er ontstonden gemengde kinderkoren. De instroom van meisjes bij deze gemengde kinderkoren was groot en tegelijkertijd nam binnen enkele jaren de participatie van jongens aanzienlijk af. Het aantal jongenskoren dat deze ontwikkelingen overleefde is zeer klein. Ook het afschaffen van gescheiden jongens- en meisjesonderwijs (1968) speelt hierbij een grote rol.

Eeuwenlange koorzangtradities in binnen- en buitenland laten zien dat jongens veel plezier beleven aan zingen. Maar het is duidelijk dat hun deelnamegraad snel afneemt wanneer meisjes tot de koren worden toegelaten. Het wegvallen van het 'mannen onder elkaar' speelt hierbij een grote rol. Jongens hebben een sterke behoefte zich te identificeren en een rolmodel is daarbij erg belangrijk. Daarnaast ontwikkelen jongens zich anders dan meisjes. Jongens zijn meer fysiek aanwezig, lijken zich minder goed te kunnen concentreren en blijven langer speels. Dit specifiek jongensgedrag wordt tegenwoordig vaak als 'druk' en lastig ervaren, zowel door de leerkracht als de kinderkoördinerende. Maar ook de meisjes in een koor of klas kunnen slecht tegen het typische jongensgedrag. En wanneer dit specifieke gedrag telkens als negatief wordt bestempeld neemt bij de jongens het plezier in zingen snel af.

We kunnen vaststellen dat het aantal jongens dat plezier beleeft aan het zingen of kennis maakt met zingen als muziekeducatie de laatste 50 jaar sterk is afgenomen. Er zijn uitzonderingen: sommige kinder- en jeugdskoren slagen er wel degelijk in jongens te interesseren voor gemengd zingen, maar daarbij is ledenwerving én beleid gericht op jongens van groot belang. Maar in de meeste gevallen is een participatiegraad van 10 % jongens of minder in een gemengd kinderkoor 'normaal', terwijl 20% tot 30% wenselijk zou zijn.

Omdat jongens weinig positief gestimuleerd worden tot zingen en niet of nauwelijks met andere zingende leeftijdsgenoten en/of mannen in aanraking komen, zal dit de keuze om zingen als hobby voort te zetten of op latere leeftijd weer op te pakken niet bevorderen. De afname van het aantal zingende mannen is de laatste tientallen jaren opvallend hoog. Gevolg daarvan is dat veel gemengde koren een tekort hebben aan tenoren en bassen. Door dit groeiend bezettingsprobleem worden deze koren steeds vaker in hun bestaansrecht bedreigd. Veel composities worden niet of nauwelijks meer uitgevoerd vanwege het tekort aan mannenstemmen. Er is dan ook een groeiende markt voor arrangementen van bestaand repertoire dat bewerkt is voor een sopraan-alt-bariton bezetting om de uitvoering van deze werken toch mogelijk te maken en om de koren alternatieven te bieden om het mannentekort op te vangen. Maar er zijn ook veel koren die ter ziele gaan of men besluit, na jaren van pogingen om dit probleem aan te pakken, een vrouwenkoor te worden. Het aantal vrouwenkoren is dan ook de afgelopen jaren explosief toegenomen en daarmee ook de kwaliteit én er is veel vernieuwend repertoire voor deze bezetting gecomponeerd.

Ondertussen maken de liefhebbers van mannenkoormuziek zich ook zorgen. Alhoewel mannen vaak tot op hoge leeftijd blijven zingen, neemt het aantal mannenkoren in Nederland neemt onder invloed van de vergrijzing snel af. Pogingen om 'jongere mannen' bij de koren te krijgen verlopen moeizaam. Veel mannenkoren die al meer dan 100 jaar bestaan worden in hun voorbestaan bedreigd.

Een vragenronde bij een willekeurig koor maakt duidelijk dat veel tenoren en bassen in de eerste 25 jaar van hun leven met veel plezier en regelmatig gezongen hebben. Vaak was dat in de kerk, op school of in een (jongens)koor. Na hun stemwisseling, middelbare school of studie viel die mogelijkheid vaak weg. Maar vanaf het 45ste levensjaar, als de kinderen groot zijn en de carrière zijn loop heeft, hebben veel mannen de neiging oude hobby's weer op te pakken. Ledenwerfacties bij mannenkoren gericht op bovenstaande gegevens zijn aantoonbaar succesvol gebleken. Wanneer een mannenkoor daarnaast ook nog inspeelt op de gedachte 'een gezellige avond met mannen onder elkaar, zonder vrouw en kinderen', levert dit vaak verrassend veel nieuwe leden op.

Een sluitende verklaring voor dit 'mannenvraagstuk' in de koorwereld is er (nog) niet, maar we kunnen wel een stevig verband veronderstellen tussen wijze waarop jongens tot ca. hun 25ste levensjaar kennismaken met zingen en de mate waarin deze jongens later als man gaan zingen in een koor. Als dit verband sterk is, dan is er hoop voor de koorzang in Nederland. Immers, door aandacht te besteden aan het zingen met jongens onder elkaar hebben we een instrument in handen voor het oplossen van het tekort aan tenoren en bassen in de koorwereld en daarmee voor de ontwikkeling van de koorzang in het algemeen. Ook in de ons omringende landen zien we een soortgelijk verschijnsel. De belangstelling voor dit onderwerp bleek groot tijdens onze rondgang tijdens het korenfestival Europa Cantat in Pécs (Hongarije) en het World Symposium on Choral Music in Barcelona (Spanje).

Deze historische maar tegelijk ook actuele schets van de situatie rond jongens en mannen in de koorwereld vormt voor de *Stichting Boys, keep on singing!* de directe aanleiding tot het voorgenomen project in 2021 (online symposium) en 2022 (festival). Als we in de koorwereld kans zien om de belangstelling voor (koor)zingen aan de basis, d.w.z. voor het 25ste levensjaar, te ontwikkelen, is er kans dat (jonge)mannen gedurende hun 'amateurkunstcarrière' door blijven zingen. Dit levert voor de koorwereld een wenselijker situatie op aangezien de participatie van mannen in de koorwereld steeds meer afneemt.

2.3 Het Stadsjongenskoor Oldenzaal als *Good Practice*

De bovenstaande schets geeft de context waarin wij het voorgenomen project willen plaatsen. We hebben niet de illusie dat we een totale omwenteling op het gebied van de jongens- en mannezzang in Nederland kunnen bewerkstelligen, maar de ervaringen die we inmiddels hebben opgedaan binnen het Stadsjongenskoor Oldenzaal zijn als *good practice* bemoedigend en inspirerend. Het koor bestaat al meer dan 100 jaar, waarvan de laatste 25 jaar bewust gewerkt wordt aan de opbouw en ontwikkeling van een doorlopende leerlijn in opvolgende leeftijdsgroepen vanaf groep 3 van de basisschool. De hoge mate van sociale cohesie tussen de jongens, mede het gevolg van 2 repetities per week in de leeftijdsgroepen tot en met de stemwisseling, bevordert de doorstroom, waardoor een gezonde pyramidale opbouw van het koor ontstaat en in stand blijft. Tussentijdse uitval komt voor, maar vertoont een regelmatig en gelijkmatig en daardoor natuurlijk patroon. Het gevolg hiervan is dat ook dertigers die al decennia deel uitmaken van het koor hun hobby aan de top van de pyramide blijven beoefenen. En ook als zij het koor wegens studie, werk of verhuizing hebben verlaten, geven velen aan te zijn blijven zingen, al of niet in koorverband. Een mooi resultaat van deze doorlopende leerlijn is dat er ook regelmatig jongemannen van het koor kiezen voor een muzikale vakopleiding. De voortzetting van de vocale amateurcarrière beschouwen we als het belangrijkste resultaat van de geschetste pyramidale opzet. Het ideaal van de doorlopende amateurkunstcarrière is een naar ons oordeel belangrijk pedagogisch doel van de actieve kunstbeoefening tot het twintigste levensjaar en een belangrijke investering in persoonlijk welzijn en sociale betrokkenheid voor de rest van het leven.

2.4 Platform en netwerk

Mede onder invloed van het Vaticaans Concilie (zie 1.2) zijn veel jongenskoren de laatste vijftig

jaar ter ziele gegaan of gemengde kinderkoren geworden. Hiermee veranderde ook de samenstelling van de Pueri Cantores, de organisatie waar wereldwijd honderden jongens- en tegenwoordig ook gemengde kinderkoren zijn aangesloten. Het betreft hier kinderkoren die religieuze muziek op het repertoire hebben staan en meerdere keren per jaar een religieuze viering muzikaal opluisteren. Nog maar 25 jaar geleden waren er in Nederland uitsluitend jongenskoren bij dit Pueri Cantores Nederland netwerk aangesloten. Tegenwoordig bestaat dit netwerk uit jongens- én gemengde kinderkoren en besloten de jongenskoren die niet (meer) in de kerk actief zijn en zelfstandige koren zijn het netwerk te verlaten. Kwamen 25 jaar geleden dirigenten en andere professionals die zich bezig hielden met de jongensstem nog regelmatig bij elkaar tijdens bijeenkomsten van de Pueri Cantores om ervaringen uit te wisselen, tegenwoordig staan de activiteiten op een matig pitje en zijn de contacten versnipperd. De *Stichting Boys, keep on singing!* wil deze netwerkfunctie weer verstevigen. De stichting wil alle professionals die met jongens en jongemannen werken samenbrengen om vakmanschap te delen, literatuur verzamelen en nieuwe initiatieven steunen en zichtbaar maken.

Het creëren van een modern netwerk is gemakkelijker, maar ook veeleisender geworden. De informatiestroom in de digitale wereld is de laatste 20 jaar enorm toegenomen en dat stelt aan een netwerk over dit onderwerp extra eisen. Willen we de spilfiguren in dit veld effectief en blijvend bereiken, dan is het nodig daarvoor een zeer effectieve en blijvende informatiestroom en de daarbij behorende activiteiten te creëren. Dit hopen wij te bereiken met een interactieve website met een functies zoals een forum, een blog / vlog, concert- en evenementenagenda en repertoire-informatie. Deze website wordt hierdoor een omgeving voor en door belanghebbenden. Zo ontstaat een moderne ontmoetingsplek voor professionals én geïnteresseerden in jongens- en mannenkoren.

Participatie en inclusiviteit

Participatie en inclusiviteit zijn actuele begrippen die in de praktijk ook samenhang vertonen. *Participatie* en het versterken daarvan gaat over deelnemen, d.w.z. binnen ons themagebied het toegankelijk(er) maken van het koorzingen voor jongens en mannen. Wij menen dat deze maatschappelijke ongelijkheid, die uiteraard tegelijk maatschappelijk bepaald is, moet worden opgeheven of op zijn minst moet worden genivelleerd. *Inclusiviteit* draagt bij aan participatie doordat expliciet aandacht wordt besteed aan in het algemeen moeilijk in te sluiten groepen zoals jongens met leer- en gedragsproblemen. Wij menen dat deze groep jongens grote baat kan hebben bij een op inclusie gerichte aanpak. Uiteraard vraagt dit van professionals kennis van zaken en moet gereedschap worden aangedragen om inclusiviteit in de dagelijkse praktijk mogelijk en werkbaar te maken. Hiervoor wil de *Stichting Boys, keep on singing!* zich nadrukkelijk inspannen.

In 2.3 gingen wij in op de rol van het Stadsjongenskoor Oldenzaal als een voorbeeld van good practice voor de ontwikkeling en de instandhouding van een doorlopende leerlijn resp. een levenslange amateurzangcarrière. De doorlopende leerlijn in de vroege en latere jeugd jaren leidt, zo leert de ervaring, tot het blijven beoefenen van het zingen op latere leeftijd. Het is ook opvallend dat dit proces zich voor de zangers tamelijk ongemerkt voltrekt; het is een daadwerkelijke investering voor een amateurzangcarrière later in het leven. Dit betekent tevens dat op deze wijze wordt geïnvesteerd in (het versterken van) participatie. Het voorbeeld van het Stadsjongenskoor Oldenzaal laat tevens zien dat het niet uitsluiten van jongens met bepaalde aandoeningen zoals ADHD of een autisme spectrum stoornis ook in heel veel gevallen leidt tot betere socialisatie van deze jongens – waar zij elders regelmatig worden uitgesloten, horen zij er bij het Stadsjongenskoor Oldenzaal zonder meer bij. En dit niet alleen voor wat betreft de artistieke leiding; de overige jongens zijn actief in het erbij betrekken van die jongens die met hun aandoening regelmatig minder gemakkelijk kunnen socialiseren, integreren en participeren. Met de aanpak binnen het Stadsjongenskoor Oldenzaal wordt, mede door het extra aandacht

besteden aan deze jongens door middel van extra lessen, actief gewerkt aan inclusiviteit.

Repertoire als brandstof voor participatie en inclusiviteit

Naast didactische en andere hulpmiddelen om participatie in het algemeen en inclusiviteit in de praktijk mogelijk te maken is naar onze mening *repertoire* en de ontwikkeling daarvan een wezenlijk onderdeel voor de ontwikkeling van de jongenszang. Wij zijn in 2015 een intensieve zoektocht begonnen naar geschikt liedrepertoire voor jongens en die zoektocht heeft geresulteerd in de toen gepubliceerde liedbundel *Boys, keep on singing!*. Deze zoektocht gaan wij in deze nieuwe projectfase voortzetten onder andere in samenwerking met de ervaren en inmiddels zeer geprezen liedcomponist Jeroen Schipper. Schipper heeft interessante denkbepelden over wat op welk niveau van ontwikkeling geschikt repertoire is, zowel qua technische ontwikkelbaarheid als wat betreft de aantrekkelijkheid voor het betreffende leeftijdssegment. Deze samenwerking zal binnen dit project resulteren in een aantal nieuwe jongensliederen, waarvan wij hopen dat deze de weg binnen de sector zullen weten te vinden.

Lidmaatschap Koornetwerk Nederland

Via het lidmaatschap van Koornetwerk Nederland is *Boys, keep on singing!* ook een serieuze partner worden. Lidmaatschap alleen is niet voldoende: de *Stichting Boys, Keep on Singing!* gaat actief participeren in de Nederlandse koorwereld door deel te nemen aan activiteiten zoals symposia, studiedagen en andere evenementen die de verdere ontwikkeling van de koorwereld op het oog hebben.

3. De doelen van de Stichting

De *Stichting Boys, keep on singing!* heeft, mede op basis van haar centrale doelstellingen zoals geformuleerd in de statuten, de volgende doelen voor dit project geformuleerd. We onderscheiden primaire, te weten inhoudelijke, doelen en secundaire doelen die de primaire doelen dienen. De doelen 1-3 zijn primair inhoudelijke doelen die direct gericht zijn op het bewerkstelligen van vernieuwing en verandering in dit deel van het werkveld. De doelen 5-8 zijn secundaire doelen die ten dienste staan van de doelen 1-4.

Primaire doelen

1. Bevorderen dat er aantoonbaar meer jongens gaan zingen
2. Stimuleren en ontwikkelen van de kwaliteit van het kader, dirigent/ leerkracht
3. Aantonen van het belang van het sociale aspect als bindmiddel voor jongenskoorzang
4. Het overwinnen van de oorzaken van de coronacrisis

Secundaire doelen

5. Het ontwikkelen van een netwerk, platformfunctie en informatiecentrum voor het werkveld
6. Het laten verrichten van (wetenschappelijk) onderzoek op het gebied van jongenskoorzang
7. Het bijdragen aan een langer lopende doorwerking van het project: overdraagbaarheid en duurzaamheid
8. Internationalisering, te beginnen met euregionale uitwisseling

Deze doelstellingen (of combinaties daarvan) komen in alle activiteiten binnen het project terug.

4. Beoogde resultaten en effecten van het project

Met betrekking tot de hierboven geformuleerde doelen hebben we de volgende beoogde

resultaten en effecten geformuleerd. Omdat in de afgelopen 5 jaar, sinds het eerste Jongenskorenfestival en Symposium in 2015, zover wij weten in Nederland geen metingen op dit gebied zijn verricht, is het nu lastig om iets definitiefs te zeggen over de nu geformuleerde doelen en hun resultaten en effecten. Doel 6 (het laten verrichten van (wetenschappelijk) onderzoek) zal deze lacune mogelijk kunnen vullen.

Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) heeft inmiddels haar medewerking toegezegd om een nulmeting uit te voeren in de vorm van een enquête. Ook zal Koornetwerk Nederland zich inspannen om de participatie van jongens en mannen in de aangesloten koren zichtbaar te maken.

Via de Sociale Media en een oproep binnen ons aanwezige adresbestand zullen wij nieuwe initiatieven op het gebied van jongenszang verzamelen. In de afgelopen 5 jaar hebben we diverse initiatieven gezien die rechtstreeks het gevolg van ons pleidooi in het eerste symposium om vooral samen met de jongens te zingen. Een en ander zal gepresenteerd worden tijdens het symposium en een plek krijgen op het digitale platform.

Een aantal van de resultaten en effecten zullen pas op langere termijn meetbaar zijn (doelen 1, 2, 3 en 7), andere resultaten zullen op kortere termijn aantoonbaar zijn (doelen 4, 6 en 8).

Beoogde resultaten en effecten (zie de doelen hierboven)

1. Via meting aantoonbaar maken dat meer zingende jongens actief zijn. Via een interactieve website (zie ook doel 5) de al bestaande jongenskoren in Nederland zichtbaar maken. Daarbij ook de nieuwe initiatieven en Good Practices accentueren en uitlichten. We zullen daarbij ook Duitsland en Vlaanderen betrekken.
2. Meetbaar maken door meer participatie van jongens en jongemannen in de koorwereld en de daarbij behorende kwaliteitsontwikkeling. Mede door goede scholing van het kader (dirigenten en leerkrachten) kunnen we betere resultaten boeken in participatie én kwaliteit. Dit willen we doen door aan te sluiten op cursussen en opleidingen en door het verzorgen van lezingen en workshops.
3. Meetbaar maken via bijv. een analyse van de pyramidale opbouw van leerlijnen. Hierbij kan de Good Practice van het Stadsjongenskoor Oldenzaal een rol spelen. Het inventariseren van al bestaande leerlijnen en beziën in hoeverre deze geschikt zijn voor jongens en kunnen worden gebruikt door jongens. Dit zal in 2020 een van de onderwerpen zijn van het symposium.
4. Heeft *Boys, keep on singing!* 2015 al gezorgd voor de vorming van een platform waarin het zingen van jongens en jongemannen het centrale thema vormt, de editie 2020 zal vooral aan de netwerkfunctie verder handen en voeten gaan geven. Dit zal gebeuren aan de hand van een interactieve website waar koren zich kunnen presenteren, professionals contact met elkaar kunnen zoeken en informatie uitwisselen. Ook zal de stichting studiedagen, workshops en andere activiteiten ontwikkelen met landelijk bereik. De *Stichting Boys, keep on singing!* wil de ontwikkeling van het platform en netwerkfunctie verder faciliteren en tijdens het Jongenskorenfestival en Symposium lanceren.
5. Resultaten van het (wetenschappelijk) onderzoek zullen in de eerste plaats betrekking hebben op het achterhalen van kwantitatieve en statistische gegevens. Daarbij kan uit verschillende bronnen (LKCA, Koornetwerk Nederland) worden geput. Daarnaast zal ook kwalitatief (wetenschappelijk) onderzoek worden geïnitieerd. Centrale vragen zijn die naar de

concrete cijfers over participatie (aantallen zingende jongens en mannen, naar de leeftijdsopbouw en de knelpunten daarin en naar eventuele patronen in de afgelopen jaren.

6. Is het netwerk zoals beschreven onder 5. al een voorbeeld van overdraagbaarheid en duurzaamheid van het project, met de publicatie van (al of niet nieuw) repertoire (voorbeeld: de voorgenomen bundel met nieuw liedrepertoire) en secundaire literatuur (analyses, essays, scripties, beschouwingen) wordt daaraan verder vormgegeven.

7. Euregionalisering is in voorbereiding in samenwerking met al gelegde collegiale contacten in Gronau (Kloster Bardel), Gildehaus, Nordhorn en Bentheim (D). Nederland is klein en de samenwerking met de buurlanden, met name Duitsland en Vlaanderen, is al intensief in de koorwereld. Dit biedt een goede kans om het vraagstuk van zingende jongens en mannen in een bredere context te plaatsen en om ernaar te handelen.

8. Het aanreiken van oplossingen om de coronacrisis het hoofd te bieden. Daarbij spelen de volgende aspecten: het op peil brengen van de instroom van leden, het ontwikkelen van de kwaliteit van het koor en het herstellen van de sociaal-maatschappelijke positie van het koor in het eigen werkgebied en daarbuiten.

Alles bij elkaar vormt dit een ambitieus pakket van gestelde doelen, effecten en resultaten. Zoals aangegeven zullen sommige activiteiten (moeten) plaatsvinden in het voortraject (bijv. getalsmatige vooranalyse, het ontwikkelen van een interactieve website en het realiseren van een nieuwe liedbundel, zullen andere activiteiten, zoals ontwikkeling van het netwerk en het realiseren van publicaties, op korte termijn na afloop van symposium en festival gerealiseerd kunnen worden. Voor andere activiteiten (bijv. getalsmatige en kwalitatieve ontwikkeling van de jongenszang) zal dat meerdere jaren van investering vergen.

Om dit proces goed te bewaken en de beweging erin te houden ontwikkelen we in het kader van dit project een stappenplan, zodat geen van de genoemde doelen en bijbehorende resultaten en effecten aan de aandacht ontsnappen en het voorgenomen beleid zijn samenhang bewaart.

5. Activiteiten in het project

In de realisering van dit project vallen de volgende fasen te onderscheiden. Deze fasen zijn onderling samenhangend en van elkaar afhankelijk.

Fase 1: voorbereiding

Deze fase kent 4 onderdelen:

1. Financiële voorbereiding op basis van de voorgelegde projectbegroting met 1 juni 2021 als GO or NO GO moment voor het online symposium op vrijdag 25 juni 2021; 1 maart 2022 als GO or NO GO moment voor het jongens- en (jonge)mannenkorenfestival op zaterdag 25 juni. 2022. Fondsenwerving staat hier centraal.
2. Inhoudelijke voorbereiding met het oog op het vergaren van noodzakelijke gegevens ten behoeve van het online symposium (vrijdag 25 juni 2021) en netwerk: uitzetten, verzamelen en ordenen van onderzoeksgegevens.
3. Organisatorische en productionele voorbereiding van symposium (2021) en festival (2022): werving van koren, werving van publiek, planning en onderbrenging, programmering en catering.
4. De voorbereiding en realisering van de liedbundel.
5. Ontwikkeling van de interactieve website en het digitale platform.
6. Het professionaliseren van de Stichting.

Voor deze fase zal een stappenplan worden ontwikkeld.

Fase 2: uitvoering

In deze fase is sprake van 2 grote onderdelen die met elkaar samenhangen.

5.1 Online Symposium Boys, keep on singing! (vrijdag 25 juni 2021)

Het Online Symposium op vrijdag 25 juni 2021 is in de eerste plaats gericht op de ontwikkeling van het kader: dirigenten, stempedagogen en stemcoaches, beleidsmakers amateurkunst en kunst- en cultuureducatie op alle niveaus, vakspecialisten op het gebied van (koor)zingen, jongensgedrag, sociaal gedrag, vakspecialisten op het gebied van in dit werkgebied voorkomende aandoeningen. Het symposium richt zich op de primaire doelen 1, 2 en 3; doel 4 (de ontwikkeling van het netwerk en het realiseren van een digitaal platform is daarbij zowel ondersteunend als onmisbaar).

Inhoud van het Online Symposium

13.00 Opening

13.05 Inleiding op het symposium en introductie Stichting Boys, keep on singing! door Mariette Effing, artistiek leider. Met speciale aandacht voor corona, haar gevolgen voor de koorwereld en hoe daarmee om te gaan.

13.15 Introductie op het thema, door Dick van der Wateren, schrijver van het boek: *De ontwikkeling van jongens in het onderwijs* (Lannoo 2019).

Wat doen we met hun energie, drang naar zelf uitzoeken, creativiteit en leren via trial & error. Jongens hebben in al hun diversiteit goede voorbeelden, structuur én ruimte nodig. Ook de gevolgen van de coronacrisis voor jongens komen aan de orde.

Dick van der Wateren is onderzoeker, docent natuurkunde en exacte vakken. Hij is schrijver en werkzaam vanuit zijn filosofische praktijk De verwondering.

13.25 Presentatie nieuwe site en netwerk. Symbolisch aanbieden aan voorzitter Daphne Wassink van Koornetwerk Nederland. Discussie met zaal over netwerkfunctie van de stichting.

13.40 Oud lid en professional Jesse Boere, Alexander Wenzel of Rik van de Kolk: korte pitches over het thema Stemwisseling. Drie oud-leden van het Stadsjongenskoor die van hun hobby zingen hun beroep hebben gemaakt.

Kernvragen: Hoe hebben zij hun loopbaan bij het Stadsjongenskoor beleefd, wat is hun ervaring met de overgang van het jongenskoor richting Jongemannenkoor en hoe kwamen zij tot de keuzen om het vak in te gaan. Wat heeft de coronacrisis voor hen betekend, hoe hebben ze deze het hoofd geboden en wat kunnen zij voor andere jongens in deze betekenen?

13.55 Workshops: 30 minuten werken & 15 minuten vragen uit de zaal

Breakout room 1: Jurjaan Snelleman KNO arts en foniater | De Stemwisseling fysiek/medisch

Drs Jurjaan Snelleman is een van de meest innovatieve en deskundige KNO-artsen van Nederland op het gebied van de laryngologie, oftewel problemen met de stem en het strottenhoofd. Hij wordt vaak gevraagd voor second opinions door zangers met complexe stemklachten die al bij andere KNO-artsen geweest zijn. Snelleman is docent op de Hogeschool Utrecht op de opleiding Logopedie. Daarnaast is hij docent aan het Utrechts Conservatorium op de afdeling Zang.

Breakout room 2: Ivette van Laar Zangdocent oa beroepsonderwijs. | De stemwisseling in de klas, in de praktijk, met speciale aandacht voor de gevolgen van en de omgang met corona.

Sopraan Ivette van Laar gaf van 2000 t/m 2010 les aan het Stadsjongenskoor Oldenzaal, heeft in Zutphen een zelfstandige lespraktijk en is erkend Lichtenberger® Methode Pedagoog. Sinds september 2019 is zij als zangpedagoog verbonden aan de Hogeschool Leiden bij de opleiding Docent Muziek. Ze geeft workshops "Zang in de Klas" op basisscholen.

Breakout room 3: Dick van der Wateren, onderwijsspecialist. | Over jongens in de puberteit. Mede op basis van de inzichten zoals verwoord in zijn boek *De ontwikkeling van jongens in het onderwijs* (Lannoo 2019). Met speciale aandacht voor de gevolgen van de coronacrisis.

Breakout room 4: Michel de Kort, zanger, dirigent en logopedisch onderzoeker. | De stemwisseling: luisteren en analyseren.

Michel de Kort werkt als logopedist onderzoeker in het OLVG samen met de afdeling KNO. Hoe begeleiden we door goed te luisteren de jongens door de stemwisseling in de praktijk.

Break outroom 5: Marius Diepenhorst, muziekpedagoog. | Het genderneutrale kinderkoor: over de innerlijke overtuiging van jongens dat ze ook kunnen zingen, vooral tijdens en na afloop van de coronacrisis.

Marius Diepenhorst is in 2000 als muziekdocent afgestudeerd aan het Rotterdams Conservatorium. Momenteel volgt hij een masteropleiding Kunsteducatie aan Hogeschool voor de Kunsten Codarts te Rotterdam. Naast het geven van muziekonderwijs heeft hij veel ervaring in het leiden van (kinder-)koren en het muzikaal begeleiden van musical- en theaterprojecten.

14.40 Pauze

14.55 Wisselen in de breakout room; thema's zie hierboven

15.40 Participatie: Jeroen Schipper, kinderliedschrijver. | Het ideale jongenslied (Jeroen Schipper) 20 minuten werken & 10 minuten vragen

Jeroen studeerde in 1999 af aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht als Docent Muziek. Hij specialiseerde zich in het basisonderwijs en, mede vanuit zijn eerdere ervaring als cabaretier, als kinderliedschrijver. Inmiddels heeft hij zeven liedbundels gepubliceerd waaronder Rood Rood Mannetje, Swingen als een kangoeroe, De Operapiraat en Zinglish. Jeroen is ZZP-er in muziekeducatie, kinderliedjes en bodypercussie. Met het 123ZING-lied Kijk eens wat ik kan won hij in 2019 de Willem Wilminkprijs voor het beste kinderlied.

16.10 Round Table met alle sprekers. De gevolgen van de coronacrisis zullen centraal staan.

16.30 Afsluiting

NB: het online symposium vindt plaats via Zoom

5.2. Festival Boys, keep on singing! (zaterdag 25 juni 2022)

Het festival dient twee nauw samenhangende doelen. We bieden de jongenskoren hiermee niet alleen een podium als zodanig, maar het festival is ook tegelijk bedoeld als uitdrukking én verrijking van het werk van de stichting Boys, keep on singing!. Het festival vormt de uitdrukking van de idealen en doelen van de stichting is een uiting van de ontwikkeling van de netwerkgedachte.

In het jongenskorenfestival op zaterdag 25 juni 2022 staan uiteraard de optredens van de jongenskoren centraal. Daarnaast bieden wij workshops, spelelementen en een flashmob in het centrum van Oldenzaal aan. Beoogd worden daarnaast optredens in de Euregio: Denekamp, Losser (NL, in samenwerking met plaatselijke mannenkoren), Nordhorn, Bardel, Bentheim en Gildehaus (D). Het festival wordt aan het eind van de middag afgesloten met een groot gezamenlijk concert in de Plechelmusbasiliek in Oldenzaal.

Presentatieconcert Jongemannenkoren

Op zaterdagavond 25 juni 2022 vindt in de Hofkerk in Oldenzaal een concert plaats waarin zich diverse jongemannenkoren presenteren. Zingen in een *jongemannenkoor* kan een natuurlijke voortzetting van het zingen in een jongenskoor zijn. Wanneer de stemwisseling plaatsvindt kunnen jongens vanaf 14 jaar in een voor hun veilige omgeving hun zangcarrière voortzetten. Nederland telt nog maar weinig jongemannenkoren. Boys, keep on singing! wil met deze jongemannenkooravond de aandacht vestigen op deze bijzondere groep zingende jongens. Hiermee willen we de centrale gedachte van het dóór blijven zingen centraal stellen.

Concerten

De koren die aan het jongenskorenfestival deelnemen komen met diverse leeftijdsgroepen om zo te laten horen hoe binnen de ontwikkeling van het koor op ieder niveau kwaliteit bereikt wordt. Er zijn kleine en grotere podia, geschikt voor ieder niveau en leeftijd. Er zullen zowel korte als langere optredens plaatsvinden waarin iedere leeftijdscategorie tot zijn recht komt

Activiteiten met primair sociaal karakter

Zingen is een sociaal gebeuren. Tijdens het jongenskorenfestival zal er ook veel aandacht zijn voor het sociale aspect. Wanneer de jongens niet zingen zullen begrippen als samenwerken en discipline op een speelse wijze aan de orde komen. Er zal een muzikale buitenactiviteit in het centrum van Oldenzaal plaatsvinden in samenwerking met Scouting Nederland. Te denken valt aan een flash mob of diverse kleine optredens op de Grote Markt.

6. Evaluatie, afwikkeling en verantwoording

Met de verschillende betrokken partijen wordt teruggeblikt op het gehele project en worden de belangrijkste ervaringsmomenten geëvalueerd. Aansluitend vindt de financiële en inhoudelijke verslaglegging plaats, mede in verband met de verantwoording naar de geldgevers. Tevens worden alle verzamelde documenten geïnventariseerd, vastgelegd en waar nodig gepubliceerd op de website www.boyskeepingsinging.com.

7. Tijdpad

maart - juni 2021

Verzending subsidieaanvragen

Aankondiging online symposium in de diverse media

1 juni 2021: definitieve GO online symposium

25 juni 2021: online symposium

juli 2021

Evaluatie, effecten en resultaten van het online symposium

Bijwerken website naar aanleiding van het online symposium

Najaar 2021

Uitnodiging deelname aan koren (zie bijlage 1, lijst van deelnemende koren)

Verzending subsidieaanvragen

Ontwikkeling PR plan

Uitnodigen vrijwilligers

maart 2022

GO or NO GO festival

PR plan definitief

Vastleggen locaties

Aanmeldingen deelnemende koren ontvangen

Vorbereiding organisatieplan / draaiboek

april 2022

Vorbereidingsbijeenkomst alle betrokkenen

Draaiboek definitief

mei – juni 2022

Vorbereiding festival

zaterdag 25 juni 2022

Festival Boys, keep on singing!

Juli 2022

Inhoudelijke en financiële afwikkeling festival

maart 2021

Bestuur Stichting Boys, keep on singing!

Bijlage 1

LIJST VAN UIT TE NODIGEN KOREN

Nederland

Roder Jongenskoor
Nationaal Jongenskoor
Kampen Boys Choir
Martini Jongenskoor
Jongenskoor Dalftsen
Jongenskoor Kielzog
Haags Matrozenkoor
Gronings Jongenskoor
Jongenskoor Goes
Stadsjongenskoor Oldenzaal
Jongenskoor Rivierenland/ Rijnmond

Projectkoren

Rotterdams Jongenskoor (projectkoor)
Amsterdam Jongenskoor (jongensgroep Nieuw Amsterdams Kinderkoor)
De Choralen (Jongensgroep Sacramentskoor Breda)
Purmerend Jongenskoor Waterland (jongensgroep Muziekschool Waterland)
Jongenskoor Haarlem (jongensgroep Koorschool Haarlem)
Jongenskoor Zwolle (in oprichting)
Maasstedelijk Jongenskoor (projectkoor)
Jongensgroep Academy of Vocal Arts
Jongenskoor Koepelkerk (projectkoor)
Jongenskoor Stendenkoor (projectkoor)
Jongenskoor Utrecht (jongensgroep Zangschool Utrecht)

Diverse jongensgroepen van schoolkoren

Vrije School Almelo
Vrije School Zutphen
Vrije School Zeist

Duitsland-Euregio

Musikschule Niedergrafschaft
Musikschule Nordhorn
Landesmusikakademie NRW Heek
Knabenchor Guetersloh
Bardel Boys Choir

Vlaanderen

Flanders Boys Choir
Jongenskoor Zottegem
Schola Cantorum Cantate Domino
West Vlaanderen
Jongerenkoor Artiriacum